

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі
С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті
Кәсіптік оқыту кафедрасы

«Этнопедагогика» пәні бойынша
ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

Павлодар

Пәннің мақсаты мен міндеттері
Кіріспе

Қазақстан Республикасының әлемдік білімдік ғылыми-ақпараттық кеңестікке кірудегі ұмтылысы және оқытудың кредиттік технологияға өтуі психология-педагогикалық пәндердің мазмұнын сонымен бірге этнопедагогика курсына да қайта қарауды талап етеді.

Этнопедагогика курсының бағдарламасы ауқымды мәселелер; этникалық тәрбиенің заңдылықтары мен ерекшеліктерін, негізгі бағыттарын, тәрбиенің халықтық құралдарын, әдістері мен тәсілдерін, сондай-ақ халықтық педагогика идеялары мен тәжірибесін оқу-тәрбие процесінде жүзеге асырудың

жолдарын қарастырады.

Пәнді оқу мақсаты: студенттерді халықтық педагогиканың негізгі идеялары және тәжірибелерімен таныстыру және оларды қазіргі оқу-тәрбие процесінде шығармашылықпен қолдана алу біліктері мен дағдыларын қалыптастыру.

Міндеттері:

- студенттерді этнопедагогикалық теориялар және концепциялармен таныстыру;
- халықтық педагогика жайлы біртұтас ұғым қалыптастыру;
- халық педагогикасының мақсаты, құралдары мен әдістері жайлы білімдермен қаруландыру;

- сыныптан тыс этнопедагогикалық жұмысты жоспарлай алу білігін қалыптастыру;

Этнопедагогика курсын оқып үйрену процесінде студенттер мыналарды білуі тиіс:

- этнопедагогиканың қазіргі қоғамдағы әлеуметтік орнын;
- этнопедагогиканың тарихи дамуының негізгі кезеңдерін және қазіргі жағдайын;
- этникалық тәрбиенің ерекшеліктері және оларды анықтаушы факторларды, халықтық тәрбиенің мазмұны мен мақсатын, әдістер мен құралдарын;
- халықтық педагогиканы мектептің оқу-тәрбие процесіне енгізудің қазіргі кездегі жағдайы және оны қолданудың негізгі жолдарын.

Сонымен қатар

- халықтық педагогиканың түрлі концепцияларын сыни, және шығармашылық тұрғыдан ұғына алу;
- нақты этнопедагогикалық материалды талдай білу, халықтық-педагогикалық құбылыстарға өз бетінше түсініктеме бере алу;
- түрлі этностардың озық тәрбие дәстүрлерін талдай, салыстыра және бағалай алу;
- педагогикалық міндеттерді шешуде этнопедагогикалық білімдерді практикалық тәжірибеде пайдалана алу;
- этнопедагогикалық зертеулердің методологиясын меңгеру;
- оқушы тұлғасына бағытталған педагогикалық іс-әрекетті жүзеге асыруды қамтамасыз ететін этнопедагогикалық және кәсіби-методикалық біліктердің болуы;
- тіл мен мәдениетті оқыту мен өзара байланысты әдістер мен тәсілдерді, соның ішінде интерактивті әдістерді меңгеру.

Пререквизиттер:

философия, қазақстан тарихы, психология, мамандыққа кіріспе, жас ерекшелік психологиясы.

Сабақ түрлері ұжымдық, топтық және жеке дара.

Курс аяқталған соң, меңгерілген білім бойынша студенттер емтихан тапсырады.

Теоретикалық курстың мазмұны

I Тарау. Этнопедагогиканың теориялық негіздері.

1 тақырып. Этнопедагогика пәні және міндеттері.

Жоспар

1. Болашақ мұғалімнің кәсіби дайындығын қамтамасыз етудегі этнопедагогиканың алатын орны және ролі.
2. Этнопедагогика ғылым ретінде. Этнопедагогика проблемаларын халықтың педагогикалық білімдері мен педагогикалық тәжірибесінің

жиынтығы ретінде зерттеудің маңыздылығы.

2 тақырып. Этнопедагогиканың тарихи даму жолы.

Жоспар

1. Этнопедагогика дамуының негізгі тарихи кезеңдері.
2. Халықтық педагогикалық дәстүрлер педагогикалық ой дамуының негізі ретінде. Шетел және орыс педагогтары (Я.А.Коменский, И.Т.Песталоцци, К.Д.Ушинский және т.б.) еңбектеріндегі тәрбиенің халықтығы принципі.
3. Кеңес дәуіріндегі этнопедагогикалық зерттеулер (Г. Н. Волков, Я. И. Ханбиков, Е.Н. Христова, Э. Днепров және т.б.) .
4. Орхон-Енисей ескерткіштеріндегі адам тәрбиесі жайлы, мінез-құлық нормалары мен ережелері жайлы халықтық түсініктер.
5. "Қоркыт-ата" кітабы халық педагогикасы ескерткіші ретінде. Әл Фараби трактаттарындағы халықтық идеялар.
6. М.Қашғари, Ж.Баласағұни түркілік тәрбие дәстүрлерін зерттеушілер ретінде.
7. Қазақ педагогтары мен ағартушылары еңбектеріндегі халықтық тәрбие мәселелері (Ш.Уәлиханов, Ы.Алтынсарин, А.Байтұрсынов және т.б.). Қазақстандағы этнопедагогика ғылымының қазіргі жағдайы және болашағы.

3 тақырып. Этникалық тәрбиенің ерекшеліктері және оларды анықтаушы факторлар.

Жоспар

1. Тәрбиенің этникалық ерекшеліктері табиғи және тарихи жағдайлардың нәтижесі ретінде.
2. Еңбек әрекеті, тұрмыс пен діннің халықтың педагогикалық мәдениетіне ықпалы.

4 тақырып. Халық идеалындағы "жетілген адам" және оны тәрбиелеу тәжірибесі.

Жоспар

1. Тұлға жайлы халықтық түсінік.
2. «Жетілген адам» халықтық тәрбиенің мақсаты ретінде, оның этникалық сипаты.
3. Қазақ қоғамындағы тұлға идеалы.

II Тарау. Халық педагогикасының мәні мен мазмұны.

1 тақырып. Отбасы тәрбиесі – халық педагогикасының негізгі өзегі.

Жоспар

1. Отбасылық дәстүрлі мәдениет халықтық рухани мәдениеттің құрамды бөлігі ретінде.
2. Халық идеалындағы отбасы. Ата-ана - алғашқы тәрбиешілер. Балаға ата-ана жақындығының біліну формалары үлкендермен өзара қарымқатынас әдебіне үйрету.
3. Отбасындағы қыз және ер балалар тәрбиесінің ерекшеліктері.
4. Дәстүрлер мен салттар жеткіншек ұрпақты отбасы өміріне дайындау құралдары ретінде.

2 тақырып. Халық педагогикасындағы ақыл-ой тәрбиесі.

Жоспар

1. Ақыл-ой тәрбиесіне халықтық көзқарас.
2. Балаларда білім, білік, дағды қалыптастырудың халықтық құралдары (ертегілер, жұмбақтар, эпостар, мақалдар, мәтелдер, жаңылтпаштар, санамақтар, арифметикалық тапсырмалар, дидактикалық ойындар және т.б.).
3. Халықтық білімдер (халықтық медицина, халық календары және т.б.) және олардың дуниетанымдық және тәрбиелік маңызы.
4. Халық педагогикасындағы ақыл-ой тәрбиесі идеялары мен тәжірибесін қазіргі педагогикалық процесте пайдаланудың маңыздылығы.

3 тақырып. Баланы еңбекке баулу халық педагогикасының негізгі мақсаты.

Жоспар

1. Еңбекке және еңбек тәрбиесіне халықтық көзқарас.
2. Халықтың еңбек дәстүрлері және олардың педагогикалық мәні.
3. Халық қолөнерінің тәрбиелік және білімдік маңызы.
4. Халық педагогикасындағы балаларды еңбекке баулу құралдары мен әдістер.
5. Еңбек дәстүрлерін мектептің оқу-тәрбие жұмысында пайдаланудың жолдары.

4 тақырып. Халық педагогикасындағы адамгершілік тәрбие идеялары мен тәжірибесі.

Жоспар

1. Адамгершіліктің халықтық идеалдары.
2. Дәстүрлер мен салттар халық педагогикасында адамгершілікке тәрбиелеудің негізгі құралдары ретінде.
3. Халықтық мерекелердің педагогикалық ролі.

5 тақырып. Эстетикалық тәрбие халық педагогикасының жетекші бағыты ретінде әсемдікке халықтық көзқарас.

Жоспар

1. Халық педагогикасындағы эстетикалық тәрбиенің мақсаты мен міндеттері.

2. Эстетикалық тәрбие берудің халықтық құралдары.
3. Қолданбалы өнер тәрбие құралы ретінде. Дәстүрлі музыкалық мәдениет және оның педагогикалық ролі.
4. Халық педагогикасындағы эстетикалық тәрбие әдістері.

6 тақырып. Халық педагогикасындағы дене тәрбиесі мәселелері.

Жоспар

1. Салауатты ұрпақ тәрбиелеу халық педагогикасының басты мақсаты.
2. Бала денесін шынықтырудың халықтық әдістері мен тәсілдері.
3. Халықтық ойындар мен мерекелердің баланың бойында шыдамдылық, икемділік еріктілік сапаларын қалыптастырудағы ролі.
4. Дене тәрбиесінің халықтық жүйесін оқушылардың денсаулығын нығайтуда пайдаланудың өзектілігі.

III Тарау. Халық педагогикасы бойынша мектептегі әдістемелік жұмыс.

1 тақырып. Халық педагогикасын мектептің оқу-тәрбие процесіне енгізу - өзекті мәселе.

Жоспар

1. Халық педагогикасын оқу-тәрбие процесіне енгізудің теориялық және методикалық мәселелерін зерттеудің өзектілігі.
2. Халық педагогикасының оқу-тәрбие процесіне енгізілу жөйі.

2 тақырып. Халық педагогикасын оқу-тәрбие процесінде пайдалану жолдары.

Жоспар

1. Мектептегі этнопедагогикалық жұмыстың мақсаты, міндеттері және негізгі бағыттары.
2. Пән сабақтарының оқушыларға этникалық тәрбие берудегі ролі мен орны.
3. Кластан тыс этнопедагогикалық жұмыс.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

- 1 Жарыкбаев К.Б., Калиев С. Қазақтың тәлімдік ой-пікір антологиясы. Алматы, 2004.
- 2 Этнопедагогика материалдарын тәрбие процесінде қолдану. -Алматы, 2008.
- 3 Ғабдуллин М. Ата-аналарға тәрбие туралы кеңес. -Алматы, Мектеп. - 2006.
4. Ғаббасов С. Халық педагогикасының теориялық және методологиялық

негіздері. Алматы, 2012.

5 Жарықбаев В.К., Калиев С. Казак тәлім-тәрбиесі.- Алматы, 2005.

6 Этнопсихология және этнопедагогика. Халықаралық ғылыми-теориялық конф. материалдары, Алматы, 2002.

7. Кожаметова К.Ж. Этнопедагогика әдіснамасының даму болашағы. – Білім беру жүйесіндегі этнопедагогика, - 2005, N23.

8. Әмірғазин Қ. Қазақ қолөнері.- Алматы: «Дайк - Пресс», 2004. – 162 б.

9. Шоқпарұлы Д., Дәркембайұлы Д. Қазақтың қолданбалы өнері/Көпшілік – танымдық басылым / Алматы: «Алматыкітап», 2007.- 277 б.

10. Майлина Л., Манабаева А. Тері және былғары материалдарын көркемдеп өңдеу технологиясы (оқу - әдіст. нұсқау) Жезқазған 2001, 49 б.

11. Өмірбекова М.Ш. Қазақ халқының дәстүрлі өнері. – Алматы: «Алматы кітап» ААҚ, 2008 – 104 б.